

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο αυτό μιλά για την τυραννία που υποβάλλουν τα ανθρώπινα ζώα πάνω στα μή-ανθρώπινα, μια τυραννία που έχει επιβάλει και που συνεχίζει να επιβάλλει τρομερούς πόνους και μαρτύρια, παρόμοια με τα μαρτύρια που επέβαλλαν στους μαύρους οι λευκοί επί ολόκληρους αιώνες. Ο αγώνας ενάντια σ' αυτήν την τυραννία είναι ένας αγώνας εξ ίσου σπουδαίος με όλα τα ηθικά και κοινωνικά προβλήματα για τα οποία παλέψαμε τα τελευταία χρόνια.

Οι περισσότεροι αναγνώστες θα θεωρήσουν εξωφρενική υπερβολή αυτό που διάβασαν παραπάνω. Προ πενταετίας κι εγώ ο ίδιος θα κορόιδευα πράγματα που τώρα γράφω με απόλυτη σοβαρότητα. Προ πενταετίας δεν ήξερα αυτά που ξέρω σήμερα. Αν διαβάσετε αυτό το βιβλίο προσεκτικά, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στο δεύτερο και στο τρίτο κεφάλαιο, τότε θα μάθετε όσα, από τα πράγματα που ξέρω, μπορούν να ειπωθούν σ' ένα βιβλίο λογικού μεγέθους πάνω στο θέμα της καταπίεσης των ζώων. Τότε θα μπορέσετε να κρίνετε αν η παραπάνω εισαγωγική μου παράγραφος είναι εξωφρενική υπερβολή ή μήπως είναι σοβαρή εκτίμηση μιας κατάστασης που παραμένει κατά μεγάλο μέρος άγνωστη στο ευρύ κοινό. Δεν σας ζητώ, λοιπόν, να πιστέψετε στην εισαγωγική μου παράγραφο από τώρα. Σας ζητώ μόνο να περιμένετε για να με κρίνετε αφού πρώτα διαβάσετε το βιβλίο.

Λίγο καιρό αφ' ότου άρχισα να δουλεύω πάνω σ' αυτό το βιβλίο, η σύζυγός μου κι εγώ ήμασταν καλεσμένοι σε τσάι – ζούσαμε τότε στην Αγγλία – στο σπίτι μιας κυρίας που είχε ακούσει ότι σχεδίαζα να γράψω κάτι για ζώα. Μας είπε πως ενδιαφερόταν και η ίδια για τα ζώα, και ότι είχε μια φίλη που είχε ήδη γράψει ένα βιβλίο για ζώα και που θα 'θελε πολύ να μας τη γνωρίσει. Όταν φτάσαμε, η φίλη της οικοδέσποινας ήταν ήδη εκεί και άρχισε να μιλά με ενθουσιασμό περί ζώων. «Λατρεύω τα ζώα,» μας είπε, έχω ένα σκύλο και δυο γάτες, κι έχουν αρμονικώτατες σχέσεις. Γνωρίζετε με την κυρία Σκωττ; Διευθύνει ένα μικρό νοσοκομείο για άρρωστα κατοικίδια ζώα...» κ. τ. λ., κ. τ. λ. Έκανε μια παύση για μεζεδάκι, πήρε σάντουιτς με ζαμπόν και μετά μας ρώτησε τι κατοικίδια ζώα έχουμε κι εμείς. Της είπαμε ότι δεν έχουμε κανένα. Η κυρία, ελαφρώς σαστισμένη με την απάντησή μας, χαμογέλασε και δάγκωσε το σάντουιτς. Η οικοδέσποινα, που τώρα είχε τελειώσει το σερβίρισμα του ζαμπόν, μας πλησίασε και μπήκε στη συζήτηση: «Πάντως αληθεύει πως ενδιαφέρεστε για τα ζώα, έτσι δεν είναι, κύριε Σίγκερ;»

Προσπαθήσαμε να εξηγήσουμε πως μας ενδιέφερε γενικά η αποτροπή του πόνου και της δυστυχίας, ότι ήμασταν αντίθετοι στις καταπιεστικές διακρίσεις, ότι θεωρούσαμε αδικία την επιβολή του περιττού πόνου πάνω σ' άλλα πλάσματα –ακόμα κι αν αυτά τα πλάσματα δεν ήταν μέλη του ανθρώπινου γένους – κι ότι πιστεύαμε πως οι άνθρωποι εκμεταλλεύονται τα ζώα άσπλαχνα κι αλύπητα, κι αυτό θέλαμε να το σταματήσουμε. Πέρα απ' αυτό, τα ζώα δεν μας «ενδιέφεραν» ιδιαίτερα. Κανείς από τους δυο μας δεν είχε ποτέ υπερβολική συμπάθεια για σκύλους, γάτες ή άλογα, όπως συμβαίνει με πολλούς άλλους. Δεν «λατρεύαμε» τα ζώα. Θέλαμε απλώς να τους φέρονται οι άνθρωποι όπως αρμόζει σε ανεξάρτητα, αισθανόμενα όντα, κι όχι σα να 'τανε τα ζώα απλώς και μόνον τα μέσα για την επίτευξη των διάφορων ανθρώπινων σκοπών – και όχι

όπως είχανε φερθεί οι άνθρωποι στο γουρούνι του οποίου η σάρκα βρισκόταν τώρα μέσα στα σάντουιτς της οικοδέσποινας.

Αυτό το βιβλίο δεν είναι για κατοικίδια ζώα. Και μάλλον δεν είναι ευχάριστο ανάγνωσμα για όσους νομίζουν πως η αγάπη προς τα ζώα είναι απλώς το να χαϊδεύεις τη γάτα σου ή να ταΐζεις τα πουλιά στον κήπο. Αποτείνεται περισσότερο σ' αυτούς που θέλουν να σταματήσουν την οποιαδήποτε εκμετάλλευση και να φροντίσουν ούτως ώστε η βασική αρχή του «αμερόληπτου σεβασμού προς τις ανάγκες όλων των όντων» δεν περιορίζεται αυθαίρετα στα μέλη του δικού μας βιολογικού είδους. Η ιδέα πως για να δείχνει κανείς ενδιαφέρον προς τέτοια θέματα πρέπει αναγκαστικά να «λατρεύει τα ζώα» είναι από μόνη της ένδειξη πως δεν μας έχει περάσει ποτέ από το νου ότι οι ηθικές αρχές που εφαρμόζουμε μεταξύ των ανθρώπινων όντων θα μπορούσαν να επεκταθούν και προς τα άλλα ζώα. Μόνον ένας ρατσιστής που αποκαλεί τους μη-ρατσιστές «εραστές των αραπάδων» θα υποστήριζε πως το να ζητάς την ισότητα των καταπιεσμένων φυλετικών μειονοτήτων σημαίνει αναγκαστικά ότι «λατρεύεις» αυτές τις μειονότητες ή ότι τις θεωρείς χαριτωμένες. Επομένως γιατί να υποθέτουμε κάτι ανάλογο για τους ανθρώπους που προσπαθούν να καλυτερέψουν τις βιοτικές συνθήκες των ζώων;

Η γελοιογράφηση εκείνων που διαμαρτύρονται ενάντια στη σκληρότητα προς τα ζώα ως χαζορομαντικών «ζωωλατρών» είχε σαν αποτέλεσμα να αποκλειστεί από κάθε σοβαρή πολιτική και ηθική προβληματική το όλο θέμα της συμπεριφοράς μας προς τα μη-ανθρώπινα ζώα. Είναι εύκολο να δει κανείς το λόγο που μας κάνει να λειτουργούμε έτσι. Αν βλέπαμε το θέμα σοβαρά, αν, για παράδειγμα, εξετάζαμε προσεκτικά τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διαβιώνουν τα ζώα στα σύγχρονα «κτηνοτροφικά εργοστάσια» που παράγουν το κρέας μας, πιθανόν να αισθανόμασταν στενάχωρα όσον αφορά τα σάντουιτς με το ζαμπόν ή το ψητό μοσχάρι, το τηγανιτό κοτόπουλο κι όλες τις άλλες τροφές που δεν θέλουμε να τις δούμε σαν «πεθαμένα ζώα.»

Αυτό το βιβλίο δεν κάνει μελοδραματικές επικλήσεις συμπάθειας προς τα ζώα που αποκαλούμε «χαριτωμένα.» Γι' αυτό το λόγο η σφαγή των αλόγων και των σκύλων για το κρέας τους δεν μας εξοργίζει περισσότερο από τη σφαγή των γουρουνιών. Ούτε μας κατευνάξει το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης των Ηνωμένων Πολιτειών όταν, ύστερα από έντονες διαμαρτυρίες της κοινής γνώμης, σταματάει να πειραματίζεται με θανατηφόρα αέρια πάνω στους σκύλους, αλλά συνεχίζει τα ίδια πειράματα πάνω στους αρουραίους. Αυτό το βιβλίο προσπαθεί να μας κάνει να ξανασκεφτούμε προσεκτικά και με συνέπεια το «πώς θα 'πρεπε να συμπεριφερόμαστε προς τα μη-ανθρώπινα ζώα;» Κάνοντας αυτό, το βιβλίο ξεσκεπάζει τις προκαταλήψεις που κρύβονται πίσω από τη συνηθισμένη μας νοοτροπία και συμπεριφορά. Στα κεφάλαια που περιγράφουν τί σημαίνει η νοοτροπία μας στην πράξη – πώς δηλαδή βασανίζονται τα ζώα από τα ανθρώπινα όντα – υπάρχουν παράγραφοι που θα εξάψουν τα συναισθήματα. Αυτά ελπίζω να 'ναι συναισθήματα θυμού και φρίκης, συνδυασμένα με μια αποφασιστικότητα να κάνουμε κάτι για να αλλάξουν οι περιγραφόμενες συμπεριφορές. Πουθενά όμως σ' αυτό το βιβλίο δεν επικαλούμαι τα συναισθήματα του αναγνώστη εάν αυτά δεν στηρίζονται στη λογική. Όταν υπάρχουν δυσάρεστα πράγματα που πρέπει να περιγραφούν, θα ήταν ανέντιμο να προσπαθήσουμε να τα περιγράψουμε με κάποιον ουδέτερο τρόπο που θα 'κρυβε τη δυσάρεστη πραγματικότητα. Δεν μπορείς να γράψεις αντικειμενικά για τα πειράματα των Ναζιστών «γιατρών» στα στρατόπεδα συγκέντρωσης πάνω σ' εκείνους που θεωρούσαν «υπανθρώπους» και να μην εξάψεις τα συναισθήματα. Το ίδιο ισχύει και για την περιγραφή πειραμάτων που εκτελούνται σήμερα πάνω σε «μη-ανθρώπους» στα

εργαστήρια της Αμερικής, της Μεγάλης Βρετανίας και άλλων χωρών. Αλλά η σπουδαιότερη δικαίωση για την εναντίωσή μας σε αμφότερα είδη των πειραμάτων που αναφέραμε δεν είναι κάποιος συναισθηματισμός. Είναι μια επίκληση στις βασικές ηθικές αρχές που όλοι μας ενστερνιζόμαστε. Και δεν είναι κάποιος συναισθηματισμός αλλά η ίδια μας η λογική που απαιτεί την εφαρμογή αυτών των αρχών σε σχέση με τα θύματα αμφοτέρων των πειραμάτων.

Ο τίτλος αυτού του βιβλίου υπογραμμίζει κάτι σοβαρό. Ένα απελευθερωτικό κίνημα είναι μια απαίτηση να σταματήσουν οι αυθαίρετες προκαταλήψεις και οι διακρίσεις που βασίζονται, π. χ., στις φυλετικές διαφορές ή στο φύλο. Το κλασικό παράδειγμα είναι το απελευθερωτικό κίνημα των μαύρων. Η γοητεία που άσκησε αμέσως αυτό το κίνημα, και η αρχική, αν και περιορισμένη του επιτυχία, το κατέστησαν πρότυπο για άλλες καταπιεσμένες κοινωνικές ομάδες. Σύντομα εξοικειωθήκαμε με το κίνημα των ομοφυλοφίλων και τα κινήματα υπέρ των Ινδιάνων της Αμερικής και των Ισπανόφωνων Αμερικανών. Όταν μάλιστα μια κοινωνική ομάδα που ανήκει στην πλειονότητα – οι γυναίκες – άρχισαν την εκστρατεία τους, ορισμένοι σκέφτηκαν πως είχαμε φτάσει πια στο τέλος του δρόμου. Ειπώθηκε πως οι διακρίσεις οι βασισμένες στο φύλο ήταν το τελευταίο είδος διακρίσεων που ήταν παγκοσμίως αποδεκτό και που εξασκείτο, χωρίς μυστικότητα ή προσχήματα, ακόμα και σ' εκείνους τους φιλελεύθερους κύκλους που επί δεκαετίες περηφανεύονταν για την απελευθέρωσή τους από τις προκαταλήψεις εναντίον των φυλετικών μειονοτήτων.

Πρέπει πάντα να προσέχουμε όταν μιλάμε περί του «τελευταίου εναπομείναντος είδους διακρίσεων.» Αν έχουμε μάθει κάτι από τα απελευθερωτικά κινήματα, αυτό θα 'πρεπε να 'ναι ότι πολύ δύσκολα συνειδητοποιούμε τις κρυφές μας προκαταλήψεις, οι οποίες ενυπάρχουν στη στάση μας απέναντι σε συγκεκριμένες ομάδες, μέχρι τη στιγμή που κάποιος ή κάτι θα μας αναγκάσει να κοιταχτούμε στον καθρέφτη.

Ένα απελευθερωτικό κίνημα απαιτεί την επέκταση των ηθικών μας οριζόντων. Συμπεριφορές που προηγουμένως είχαν θεωρηθεί φυσικές και αναπόφευκτες, ξαφνικά θεωρούνται αποτέλεσμα αδικαίωτης προκατάληψης. Ποιός μπορεί να πει με αυτοπεποίθηση πως καμμία φιλοσοφική του θέση ή συμπεριφορά δεν μπορεί να αμφισβητηθεί με βάση τη λογική;

Αν δεν θέλουμε να απαριθμηθούμε μεταξύ των καταπιεστών, πρέπει να 'μαστε έτοιμοι να αναθεωρήσουμε εκ θεμελίων τη στάση μας προς τις καταπιεζόμενες ομάδες. Πρέπει να εξετάσουμε τη στάση μας από την οπτική γωνία αυτών που βασανίζονται λόγω αυτής της στάσης μας, και λόγω της ανάλογης συμπεριφοράς μας. Αν μπορούσαμε να κάνουμε αυτή την ασυνήθιστη νοητική μεταστροφή, μπορεί ν' ανακαλύψουμε ένα επαναλαμβανόμενο πρότυπο στις στάσεις μας και στις συμπεριφορές μας, ένα πρότυπο που λειτουργεί έτσι ώστε να ωφελεί πάντα την ίδια ομάδα – συνήθως την ομάδα στην οποία ανήκουμε εμείς οι ίδιοι – εις βάρος μιας άλλης ομάδας. Έτσι καταλήγουμε πως πράγματι υπάρχουν λογικά επιχειρήματα για την ύπαρξη ενός καινούργιου απελευθερωτικού κινήματος.

Οι στόχος του βιβλίου αυτού είναι να σας πείσει να κάνετε αυτή τη νοητική μεταστροφή στη στάση σας και στη συμπεριφορά σας προς μια τεράστια ομάδα όντων: των όντων που ανήκουν σε βιολογικά είδη έξω από το δικό σας, έξω από το ανθρώπινο είδος. Πιστεύω πως η παρούσα στάση μας προς αυτά τα όντα βασίζεται σε μια μακρά ιστορία προκατάληψης και αυθαίρετων διακρίσεων. Υποστηρίζω πως πέρα από την εγωιστική επιθυμία να διατηρηθούν τα προνόμια της ομάδας των εκμεταλλευτών, δεν μπορεί να

υπάρχει κανένας λόγος για τον οποίο να αρνούμαστε να επεκτείνουμε τη βασική αρχή της ισότητας και του σεβασμού προς τα μέλη άλλων βιολογικών ειδών. Σας ζητώ να αναγνωρίσετε ότι η στάση σας προς τα μέλη άλλων βιολογικών ειδών είναι ένα είδος προκατάληψης, τόσο απαράδεκτης όσο και ο ρατσισμός ή η φαλλοκρατία.

Σε σχέση με άλλα απελευθερωτικά κινήματα, η Απελευθέρωση των Ζώων αντιμετωπίζει πολλά εμπόδια. Το πρώτο και πιο αυτονόητο είναι ότι οι καταπιεζόμενοι δεν μπορούν να κάνουν από μόνοι τους μια οργανωμένη διαμαρτυρία ενάντια στην κακομεταχείρισή τους (μολονότι μπορούν να διαμαρτυρηθούν ατομικά, όσο τους είναι δυνατόν). Γι' αυτό πρέπει να ανοίξουμε το στόμα μας εμείς, και να βοηθήσουμε αυτούς που δεν μπορούν να μιλήσουν από μόνοι τους. Για να καταλάβετε πόσο σοβαρό είναι αυτό το εμπόδιο, σκεφτείτε μόνο πόσον καιρό θα 'πρεπε να περιμένουν για τα ίσα δικαιώματά τους οι μαύροι εάν δεν ήταν ικανοί να ξεσηκωθούν οι ίδιοι και να τα απαιτήσουν. Όσο λιγότερο μπορεί μια ομάδα να ξεσηκωθεί και να οργανωθεί ενάντια στην καταπίεση, τόσο πιο εύκολο είναι να την καταπιέξεις.

Ακόμα πιο σπουδαίο για τις προοπτικές της Απελευθέρωσης των Ζώων είναι το γεγονός ότι σχεδόν όλοι οι καταπιεστές συμμετέχουν άμεσα στην καταπίεση και τη θεωρούν ωφέλιμη. Ελάχιστοι είναι οι άνθρωποι που μπορούν να δούν αμέτοχα την καταπίεση των ζώων. Εκείνοι που καθημερινά τρώνε κομμάτια κατακρεουργημένων μη-ανθρώπων, το βρίσκουν δύσκολο να πιστέψουν πως κάνουν κάτι κακό, κι επίσης, τούς είναι δύσκολο να φανταστούν τί άλλο θα μπορούσαν να φάνε. Σ' αυτό το θέμα οι κρεατοφάγοι είναι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι. Ωφελούνται - ή τουλάχιστον νομίζουν πως ωφελούνται - από την τρέχουσα περιφρόνηση προς τα ενδιαφέροντα των μη-ανθρώπινων ζώων. Συνεπώς δύσκολα πείθονται. Τον καιρό που οι νότιες Αμερικανικές πολιτείες, εν αντιθέσει με τις βόρειες, επέτρεπαν ακόμα το θεσμό της δουλείας, πόσοι νότιοι ιδιοκτήτες δούλων είχαν πεισθεί από τα επιχειρήματα των βορείων που αντετίθεντο στη δουλεία, επιχειρήματα που σχεδόν όλοι μας τα δεχόμαστε σήμερα; Σας ζητώ να παραβλέψετε προς στιγμήν το ενδιαφέρον σας για το κρέας καθώς θα εξετάζετε τα επιχειρήματα αυτού του βιβλίου. Αλλά γνωρίζω, από προσωπική εμπειρία, πως και με την καλύτερη θέληση στον κόσμο, αυτό δεν είναι εύκολο να το κάνει κανείς. Γιατί πίσω από την απλώς στιγμιαία επιθυμία να φάει κανείς κρέας σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, υπάρχουν πολλά χρόνια εθισμού στην κρεατοφαγία, και ο εθισμός μας αυτός διέπει τη στάση μας προς τα ζώα.

Αυτός ο εθισμός είναι και το τελευταίο εμπόδιο για το κίνημα υπέρ της Απελευθέρωσης των Ζώων. Είναι ένας εγκλωβισμός όχι μόνο στις διαιτητικές μας συνήθειες, αλλά και στις διανοητικές και γλωσσικές μας συνήθειες, που πρέπει να επισημανθούν και να ξεπεραστούν. Έχουμε για παράδειγμα τη διανοητική συνήθεια να αδιαφορούμε για περιγραφές σκληρότητας και βίας των ανθρώπων προς τα ζώα, αποκαλώντας την έλλειψη αδιαφορίας «υπερευαισθησία», και θεωρώντας την κατάλληλη μόνο για «ζωολάτρες.» Ή, αν δεν αντιδρούμε έτσι, τότε λέμε απλώς ότι το πρόβλημα είναι τόσο μηδαμινό σε σχέση με τα προβλήματα των ανθρώπινων όντων, που κανένας λογικός άνθρωπος δεν θα μπορούσε ν' αφιερώνει το χρόνο του ή την προσοχή του σε κάτι τέτοιο. Η σκέψη αυτή είναι μια άλλη προκατάληψη. Πώς μπορεί κανείς να ξέρει ότι ένα πρόβλημα είναι μηδαμινό πριν αφιερώσει κάποιο χρόνο να εξετάσει την έκταση του προβλήματος;

Το βιβλίο αυτό εξετάζει δύο χώρους όπου οι άνθρωποι βασανίζουν τα ζώα – μόνο δύο, για να τους εξετάσουμε σε βάθος. Αλλά δύο είναι αρκετοί. Δεν νομίζω πως αν κανείς

διαβάσει το βιβλίο μέχρι το τέλος, θα ξανασκεφτεί ποτέ ότι τα μόνα προβλήματα που αξίζουν το χρόνο ή την προσοχή μας είναι τα προβλήματα των ανθρώπων. Οι συνηθισμένες φόρμουλες της σκέψης που μας κάνουν να περιφρονούμε τα ενδιαφέροντα των ζώων, αυτές οι φόρμουλες μπορούν να επισημανθούν όπως επισημαίνονται και συζητιούνται στις σελίδες που ακολουθούν. Και θα τις επισημάνουμε χρησιμοποιώντας τη γλώσσα, που στην περίπτωση μας είναι η Αγγλική. Βέβαια η Αγγλική, όπως και κάθε γλώσσα, αντανακλά τις προκαταλήψεις των ομιλητών της. Έτσι λοιπόν, ένας συγγραφέας που επιθυμεί να αμφισβητήσει αυτές τις προκαταλήψεις βρίσκεται στο γνωστό σταυροδρόμι: ή θα χρησιμοποιήσει μια γλώσσα που ενισχύει εκείνες ακριβώς τις προκαταλήψεις τις οποίες θέλει να αμφισβητήσει, ή αλλιώς δεν θα μπορέσει να επικοινωνήσει με το ακροατήριό του. Το βιβλίο αυτό έχει ήδη αναγκαστεί να εκλέξει την πρώτη λύση. Συχνά χρησιμοποιούμε τη λέξη «ζώα» εννοώντας τα «μη-ανθρώπινα ζώα.» Αυτή η χρήση θέτει τους ανθρώπους έξω από το χώρο των ζώων, υπονοώντας ότι δεν είμαστε τάχα κι εμείς οι ίδιοι ζώα – μια ιδέα που ο οποιοσδήποτε με στοιχειώδεις γνώσεις βιολογίας ξέρει πως είναι λανθασμένη. Κατά τη γενική νοοτροπία, ο όρος «ζώο» βάζει στην ίδια κατηγορία όντα τόσο διαφορετικά όσο τα στρείδια και οι χιμπατζήδες, ενώ ανοίγει μια ολόκληρη άβυσσο ανάμεσα στους χιμπατζήδες και στους ανθρώπους, αν και η σχέση μεταξύ ανθρώπων και χιμπατζήδων είναι πολύ πιο στενή από τη σχέση μεταξύ χιμπατζήδων και στρειδιών. Επειδή δεν υπάρχει άλλος σύντομος όρος για «μη-ανθρώπινα ζώα,» ήταν ανάγκη να χρησιμοποιήσω στον τίτλο και σε άλλα σημεία του βιβλίου τον όρο «ζώο» σαν να μη περιελάμβανε ο όρος αυτός και το ανθρώπινο ζώο. Τούτη η εκτροπή από το ιδανικό της γλωσσικής αγνότητας είναι μεν ατυχής, αλλά μου φαίνεται αναγκαία για μια αποτελεσματική επικοινωνία. Παρ' όλ' αυτά, από καιρό σε καιρό, για να σας θυμίζω ότι αυτό είναι μόνο μια λύση ευκολίας, θα χρησιμοποιώ περιγραφικότερους και ακριβέστερους τρόπους αναφοράς στον κόσμο του ζώου – ή, όπως είπε κάποιος, «του κτήνους.» Σε άλλες περιπτώσεις έχω προσπαθήσει να αποφύγω λέξεις που τείνουν να υποβιβάζουν τα ζώα ή να δημιουργούν ψευδαισθήσεις για τη φύση του φαγητού που τρώμε.

Οι βασικές αρχές της Απελευθέρωσης των Ζώων είναι πολύ απλές. Έχω προσπαθήσει να γράψω ένα βιβλίο σαφές κι ευνόητο, που δεν απαιτεί κανενός είδους ειδικές γνώσεις. Είναι όμως απαραίτητο ν' αρχίσουμε με μια συζήτηση των αρχών που διέπουν αυτά που έχω να πω. Ενώ δεν θα 'πρεπε να υπάρχει εδώ μέσα τίποτε το δυσνόητο, ορισμένοι αναγνώστες που δεν είναι συνηθισμένοι σ' αυτού του είδους τη συζήτηση μπορεί να βρουν το πρώτο κεφάλαιο μάλλον αφηρημένο. Δεν υπάρχει πρόβλημα. Στα επόμενα κεφάλαια πάμε κατευθείαν στις ελάχιστες γνωστές συγκεκριμένες λεπτομέρειες των τρόπων με τους οποίους το ανθρώπινο είδος καταπιέζει διάφορα άλλα βιολογικά είδη που βρίσκονται υπό τον έλεγχό του. Δεν υπάρχει τίποτε το αφηρημένο σ' αυτήν την καταπίεση ούτε στα κεφάλαια που την περιγράφουν.

Αν οι υποδείξεις των κεφαλαίων που ακολουθούν γίνουν δεκτές, εκατομμύρια ζώα θα γλιτώσουν από το μαρτύριο και τον πόνο. Και επί πλέον, εκατομμύρια ανθρώπινων όντων θα ωφεληθούν. Ενώ γράφω, υπάρχουν άνθρωποι που πεθαίνουν από την πείνα σε διάφορα μέρη του κόσμου, και πολλοί άλλοι που ζουν υπό την απειλή της λιμοκτονίας. Η κυβέρνηση των Η.Π.Α. δηλώνει πως έχει μόνο περιορισμένες – και ανεπαρκείς – δυνατότητες να βοηθήσει λόγω πτωχών θερισμών και ελαττωμένων αποθεμάτων δημητριακών. Αλλά, όπως δείχνει ξεκάθαρα το τέταρτο κεφάλαιο του παρόντος βιβλίου, η μεγάλη έμφαση των εύπορων χωρών στην κτηνοτροφία μάς οδηγεί να σπαταλάμε ένα

πολύ μεγάλο μέρος από την τροφή που παράγει η γεωργία. Αν σταματούσαμε να εκτρέφουμε ζώα με σκοπό να τα φάμε, θα περίσσευε αρκετή τροφή για τους ανθρώπους, και θα μπορούσαμε, με σωστή διανομή, να σταματήσουμε τη λιμοκτονία και τον υποσιτισμό στον πλανήτη μας. Η Απελευθέρωση των Ζώων είναι και Απελευθέρωση των Ανθρώπων.